

Domoljub

V Ljubljani 29. marca 1944

57 - Štev. 13

Polhov gradec

»Tukaj počiva norec!«

Na dvoru burgundskega kralja je živel dvorjan, ki je na vso moč rad užival vse slasti tega življenja. Ko pa je ležal na smrtni postelji ter je premišljeval zgrešenost svojega življenja, je dejal:

»Ko bom umrl in me boste pokopali, postavite na moj grob kamen z napisom: »Tukaj počiva norec, ki je odšel iz življenja, ne da bi bil vedel, čemu je na svet prišel.«

Ta dvorjan je povedal veliko, dasi bridko resnico. Takih norcev je vse polno na svetu. Na milijone jih je, ki do svoje smrti ne vedo, čemu so živeli. Šele bridka smrt jih strezni, da se zavedo in spoznajo, čemu in zakaj so prišli na svet, kakšen je bil njihov namen na svetu. Blagor mu, ki te resnice ne spozna šele takrat, ko je prepozno!

Temeljno vprašanje bi moralo za vsakogar biti: Čemu pa sploh živim? Čemu pa bom umrl? To vprašanje ni le zanimivo za radovedneža, marveč je tudi silno potrebno za vsakogar, ki misli. Saj človek menda ni prišel na svet kar tja v en dan, da nekaj časa po zemlji rogovili in nato spet brez sledu izgine. Na svetu ima vse svoj namen. Le opazujte božjo naravo, kako smoteno je vse urejeno. Od najmanjše cvetke do veličastnih ozvezdij — vse je tako čudovito urejeno, vse služi svojemu namenu, da mora umen človek strme občudovati tistega, ki je vse to tako umno in modro uredil. In če že majhna muha enodnevnicca služi nekemu namenu, da je za mislečega človeka jasno, da ni slučajno prišla na svet, kaj naj potem misleči človek odgovori, ko se mu zastavlja vprašanje: »Čemu pa si ti na svetu?«

Le norec je, ki si takih vprašanj ne zadaja in na nje ne zna odgovarjati! Toda, kdo je tisti, ki naj nam na tako vprašanje pravično odgovarja? Eni vele: Učenost in znanost! Drugi govorijo in se slinijo, češ da je umetnost in veda — vse to le omejeno, saj znajo vsi ti, ki tako govorijo, govoriti le o tem, kako se tukaj živi, da je bolj prijetno. Ne, svet sam nam na to vprašanje ne zna dati pravega odgovora!

Pridigar in pesnik Caharija Verner, ki je umrl leta 1823, je na prižnico prinesel katekizem, ga pokazal ljudem ter dejal: »Ljudje božji, pogledite to drobno knjižico! V njej je več modrosti, kakor je morejo obseči vse učeno modroslovne knjige, kar jih je svet doslej napisal. Ta knjižica namreč obravnava vprašanje: »Čemu sem na svetu?«. Na svetu sem, da storim svojo dolžnost do Boga, do bližnjega in samega sebe ter tako dosežem svoj večni namen.«

Namen človekov namreč ni življenje, marveč večno življenje. Življenje je zgolj sredstvo za dosego večnega življenja. Vse, kar sem dobrega in plemenitega v svojem zemskem življenju kdaj hotel in želel doseči ter si zaup prizadeval, vse to bom dovršil v večni slavi!

Učenjak Duns Scotus je v sredi živahnih pogovorov z drugimi učenjaki večkrat dejal: »Počakajmo no malce, gospodje, da premislimo, zakaj se prav za prav prepiramo! Tako bi morali tudi mi vsak dan v tisti dnevnik skrbi sami pri sebi reči: »Počakajmo no malo, da premislimo, kaj je naša glavna skrb!« Tako je govorila ob času rimskega cesarja Deoklecijana mati svetega mučenca Klemenca Ancirškega, ki je vsak dan po trikrat govorila svojemu sinu: »Sin moj, pomni, da je naš opravček na svetu le ta, da si zagotovimo večno življenje! In tako jo vzgojila svetega mučenca.

Dalje na 2. strani.

Vojni dogodki preteklega tedna

Boji v Italiji

Nemško uradno poročilo z dne 20. marca se glasi, da je izvedel nasprotnik na nettunskem mostišču jugozahodno od Aprilije več, z močnim topništvom podprtih, a brezuspešnih napadov. — V večernih urah 19. marca je oddelek nemških torpednih letal pred severno-ameriško obalo poškodoval pet natovorjenih parnikov z več kot trideset tisoč tonami.

Nemško uradno poročilo z dne 21. marca javlja o živahnem izvidniškem in napadnem delovanju na nettunskem bojišču. V mestu Cassino so doslej vsi z močnimi oklepniškimi silami podprti sovražni napadi izkpravili v obrambnem ognju junaških nemških branilcev.

Nemško uradno poročilo z dne 22. marca ugotavlja, da sovražnik prej ko slej z največjo zagrizenostjo, a brez uspeha nadaljuje svoje izžub polne napade na Casino. Nemške daljnostrelne baterije so z velikim uspehom obstreljevale luki Anzio in Nettuno.

Nemško uradno poročilo z dne 23. marca sporoča, da so nemške čete pri Cassinu v strajnem obrambnem ognju zlomile več z oklepniški podprti sovražni napadi na severni del mesta. — Ob jadranski obali je nemška vojska zavrnila sovražne sunke ter z lastnimi uspešnimi nastopi udarnih čet poglala v zrak več sovražnih oporišč.

Še vedno silni boji na vzhod, bojišču

Nemško uradno poročilo z dne 20. marca med drugim obvešča, da so ponovni sovražni napadi na Nikolajevsko mostišče, na področju Vozenesenska in severovzhodno od Prvomajška ostali brez uspeha. Med srednjim ukrajinskim Bugom in Dnjestrom so nemške čete na povelje izpraznilo mesto Vinica. Vzhodno od Proskurova so nemški oklepniški oddelki razbili več sovjetskih strelskih divizij. Tudi med Proskurovim in Tarnopolom so imeli boljševiki visoke izgube. Težki obrambni boji še vedno trajajo pri Kremencu in pri Kovelju, prav tako je prišlo do hudih krajevnih spopadov za neko višinsko postojanko pri Vitebsku.

Nemško uradno poročilo z dne 21. marca javlja neuspešne sovražne napade pri Nikolaevu in zožitev mostišča ob spodnjem ukrajinskem Bugu. — Pri Zmerianki je prišlo do silovitih napadov, ki še trajajo. Med Proskurovim in Tarnopolom so nemški oddelki vdrl v sovražnikovo postojanko in razbili sovjetske sile. Na področju pri Kremencu in pri Kovelju je hrabra nemška armada v težkih in sprejem polnih bojih uničila ali zaplenila 18 sovražnih oklepnikov in potokla boljševiško bojno skupino, ki je vdrla v Kovelj.

Nemško vojno poročilo z dne 22. marca sporoča o nadaljnji zožitvi sovražnega mostišča na spodnjem ukrajinskem Bugu. — Med srednjim ukrajinskim Bugom in Dnjestrom se nadaljujejo težki boji z nadmočnimi sovjetskimi silami. Sovražnik je imel visoke izgube. Nemški oddelki so na ukaz izpraznili mesto Zmerinka. Med Proskurovim in Tarnopolom so Nemci v težkih bojih uničili 33 sovražnih oklepnikov. Posadka v Kovelju je odbila več sovražnih napadov. Na področju pri Brodih trajajo še vedno hudi obrambni boji. Jugovzhodno od Vitebska so boljševiki ponovili z močnimi silami svoje prodorne poskuse. Brez uspeha.

Nemško uradno poročilo z dne 23. marca ugotavlja, da so nemške in romunske čete na Krimu zavrnile sovjetske napade pri Kerču in

Nadaljevanje s 1. strani.

Z drugimi besedami lahko rečemo, da je mati vsak dan svojega sina opozarjala na velike nadnaravne ideale, da jim ni postal nerest. Da, idealit mladina, ki nima nadnaravnih idealov, ki živi le iz dneva v dan golo živalsko življenje, taka mladina je izgubljena. Svet, ki teh idealov nima, je podoben svetu norcev ki ne ve, čemu je na svetu. In svet takih ljudi ustvarja tako čase, kakršne danes doživljamo!

pri mostišču ob Sivašu. Med srednjim in ukrajinskim Bugom in Dnjestrom, pa tudi na samem Dnjestru in na področju Proskurov-Brodi divjajo težki, izprememb polni boji, pri katerih so nemški oddelki sestrelili 34 sovražnih oklepnikov. Posadka v Kovelju je hrabro odbila ponovne boljševiške napade, prav tako je sovražnik brezuspešno napadal pri Narvi.

Načrte za novi Berlin že delajo

Nemško časopisje poroča, da je trenutno 150 nemških arhitektov zaposlenih z izgotovitvijo načrtov za obnovitev Berlina. Za najboljši načrt je razpisana posebna nagrada. Novi načrt predvideva mesto za 10 milijonov prebivalcev. Berlin bi bil potemtakem največja prestolnica v Evropi.

Matura za vojne invalide

V Nemčiji bodo v kratkem odprli štiri nove tečaje za vojne invalide, ki želijo napraviti matura. Na ta način bodo nemški vojni invalidi imeli dostop k novim poklicem. Ko se bodo invalidi na matura pripravili, bodo deležni od oblasti brezplačnega stanovanja in vse potrebne oskrbe.

Iz bojev zoper komuniste

Ali za narod — proti komunizmu, ali s komunizmom — proti narodu; to je danes vprašanje.

Boljševiški kolovodja Broz-Tito bi se rad polastil zlata biveše jugoslovanske države; zlato je v Turčiji. Prazne nade!

Ko je delal na polju v Kojškem v Brdih, je zadel komunistični strel 17-letnega Angela Simčiča in ga hudo ranil.

42.000 lir so odnesli razbojniški boljševiki 45-letni trgovki iz Krmina.

Nad sto komunistov je zopet padlo v bojih z domobranci na Trški gori in njeni okolici. Najmanj toliko je tudi ranjenih.

Pri bojih okrog Trške gore so junaško padli tudi sledeči domobranci: Jožef Albin iz Harinje vasi pri St. Petru, Žugič Franc iz Sv. Križa pri Kostanjevici, vodnik Kolenc Anton iz Globodola pri Mirni peči, Zagorec Franc iz Zdinje vasi pri St. Petru, Koželj Anton iz Zafare pri Žužemberku, Rugelj Alojzij iz Debeče vasi pri Žužemberku, Hočevar Franc in Zagar Miha iz Podturna pri Trebelnem. Slava njihovemu spominu!

Kri 15.000 nedolžnih Slovencev nas kliče, da se Slovenci strinemo v eno.

»S skrajno osrnostjo hmo pobijali boljševizem in njegove zaplečnike.« je izjavil te dni v Trstu vrhovni komisar za »Jadransko primorje« dr. Rainer.

Na Štajerskem so padli sledeči domobranci: Primož Jamnik, Konrad Koseker iz Slov. Gradca, Ivan Majhenič od Sv. Trojice, Make Turnšek, Avgust Dalpec in Jurij Sreier iz Brežic. Slava jim!

16. marca so novomeški domobranci do zadnjega moža uničili IV. bataljon »Cankarjeve udarne brigade«.

Pri napadu na Zlčasko vas so tolovaji pokopali nad 50 svojih mrtvih.

Vsi moški iz Ambrossa so se zaradi nasilne komunistične mobilizacije 13. marca umaknili iz domače občine v Velike Lašče k domobranecem.

Če bi zmagal komunizem, bi blizu 7000 ljubljanskih hišnih posestnikov ostalo brez strehe. Ali se vsi tega zavedajo?

115 tolovajskih trupel so doslej našli v trikotu Podpeč—Preserje—Kamnik—Jezero.

Novomeški skrivni komunisti hodijo čakati svoja gesla v novomeško javno stranišče. Saj drugam tudi ne spadajo!

»Položaj je obupen, ker nihče več ne mara partizanov.« je izjavil znani komunistični krvo-lok Jože Nose, s komunističnim imenom »Tone Spane«.

V spopadu med domobranci in komunisti v Podpeči je padla tudi komunistka Ivanka Mule iz Loža, morilka lastnega očeta.

Komunisti so zverinsko umorili župnika v Coassolo v bližini Benetk.

Samo že 20.000 nezaposlenih delavcev ima danes Francija; vsi drugi so dobili delo v raznih nemških obratih.

Naslov »ekselenca« je predsedstvo ministrskega sveta republikanske fašistične vlade odpravilo.

Pri letalskem napadu na Florenco 11. marca je bil ubit znani italijanski slikar Guido Spadolini.

Pri zadnjem sovražnem letalskem napadu na Rim 18. marca je bil posebno poškodovan stanovanjski okraj »Quartiere Italia«.

Ameriški podmornici »Capelias« in »Sculpin« sta bili potopljena.

300 mednarodnih pogodb so neznanci odnesli iz arhivov argentinskega zunanega ministrstva.

V Švici bodo s 1. aprilom skrčili obroke mleka, sira in masla.

38.000 miši so polovili v minulem letu v občini Densshyre v Švici, ki je izdala v ta namen 7600 frankov.

Približno 30.000 gostiln v japonskem Tokiu je s 5. marcem ustavilo obratovanje; za več let so zaprli vse bare, bifeje, kavarne in plesišča.

Nevarno je začel bruhati italijanski ognjenik Vezuv.

1900 političnim ujetnikom iz španske državljanske vojne je priznala španska vlada pogojno svobodo.

17.500 finskih meščanskih otrok se nahaja trenutno na Švedskem.

Velikanski požari so izbruhnili v angleškem pristaniškem mestu Hull po bombardiranju z nemškimi bombniki.

V globino deset milj od južne angleške obale in na polovici vzhodno angleške obale so popolnoma uknili potniški promet.

Madžarska dobiva sukanec iz Švice.

Papež je imenoval tri nove škofo na Madžarskem in sicer v Budimpešti, v Segedinu in v Györu.

Otroke delavskih družin bodo v Bolgariji odposlali iz mest v taborišča na kmete.

Za prehrano prebivalstva v Grčiji bo odposlala Romunija 1000 vagonov žita, Bolgarija pa milijon kilogramov krompirja.

355 novih obolelaj na tifusu so ugotovili februarja v Turčiji.

500 Bolgarov, naseljenih doslej v Tavričuski guberniji v južni Rusiji, se je vrnilo te dni v domovino.

Pet milijonov fantov vojnih izdatkov predvideva novi angleški vojni proračun.

168.000 Japoncev, zaposlenih v trgovinah, so namestili v vojnih industrijah; v trgovinb pa so prišle ženske moči.

Tokovi lave z Vezuva so zasuli že dve vasi. Madžarska vlada je odstopila; novo vlado je sestavil Döme Sztójay.

Odstopil je Argentinski državni predsednik Ramirez.

Odstopil je šef italijanskega generalnega štaba general Gambaro; naslednik je general Archimede Bischi.

Komunizem in katolištvo sta nezdrujljiva, je ugotovil nedavno v svoji poslanici irskemu narodu irski kardinal Mac Rory.

Dva milijona novih delovnih moči so je lani posrečilo Nemčiji vključiti v vojno izdelavo; med njimi je precej inozemcev.

Slovaška vlada je pozvala prebivalstvo, naj se prostovoljno izseli iz prestolnice Bratislave. Z mislijo uvedbe starostnega zavarovanja se bavi švicarska vlada.

Istlandija je prekinila vse zveze z Dansko ter se oklicala za samostojno državo.

20 cigaret na dan dobe moški kadilci na Portugalskem.

Na 2.300 mož so gvišali papežovo telesno strazo in jo sodobno oborožili tudi z avtomatskim orožjem in lahkim topništvom.

V državnem odboru za obnovitev porušene cerkve in samostanov v Nemčiji sedite tudi dva nemška škofo.

Na trgu v romunski Bukarešti je bilo za božič toliko prašičev, da jih niso mogli prodati. Podobno je bilo na Slovaškem.

V ječi zaradi komunistov

Kako sem po nedolžnem prišel v Castelfranco

Zelo težko je trditi, da ječa kaznjence res poboljša. Če najdemo nekaj primerov, ki nam to mnenje potrdijo, bomo našli na drugi strani polno primerov, ki dokazujejo ravno nasprotno. Nekateri države so v zadnjem polstoletju uvedle v jetniško življenje neke posebnosti, namreč tako imenovane moderne metode. No, pa statistike kaznjencev dokazujejo, da se zato njihovo število ni prav nič znižalo. V nekaterih ameriških državah se morajo kaznjenci učiti muzike, češ da glasba vpliva na človeka blagodejno in na ta način vzgaja njegov značaj. To je že res, da glasba človeka, kakor pravimo po domače, zagrabi. Samo vprašanje je, na katerem koncu telesa človeka zagrabi. Naš človek se prav zaradi muzike večkrat tako razgrza, da zdvija. Gotovo ste kaj takega že doživeli po gostilnah. Ali ste bili kakšnekoli priča, kako so se zadnja leta nekateri Srbi v gostilni tako »raznježili«, torej nežni postali, da so razbili vse kozarce in litre, če ste kakšnemu zapeli, ali pa zaigrali na harmoniko pesem, ki mu je segla prav do srca? V tem slučaju mu je segla tudi v roke, ker je vse razbil.

Naj bo že, kakor hoče, dejstvo pa je, da mora biti tisti človek, katerega naj se muzika tudi prime, za njo že sprejemljivi tudi po naravi. To dejstvo nam potrjuje tudi narava. Če vržete še tako dobro seme v zemljo, ne bo dobrega plodu, če zemlja ni za to pripravljena, bodisi da ni pognojena, ali da ni dobra. Tako tudi muzika ne bo naredila iz zločinca dobrega človeka. Sicer po naziranju nekaterih pravnikov zločincev sploh ni. Če ste brali Tolstojev knjigo »Vstajenje«, ste videli, da po njegovem mnenju zločincev ni. On razvršča vse jetnike v pet vrst, toda za vsako vrsto jetnikov najde kakšno opravičilo. Tak pravni evangelij so oznanjali v 19. stoletju italijanski pravnik, ki so ustanovili tako imenovano italijansko pravno šolo.

Radovedni smo, kaj bi rekli vsi ti pravni idealisti in pisatelji, ki so se tega naziranja nazvali po Tolstoju, če bi doživeli vse te strahote, ki jih doživlja danes sleherni Slovenec. Mislimo, da bi nam morali pritrčiti, da zločinci so. Kako jih pa spoznamo? Po njihovih dejanjih jih spoznamo. Če bi zločincev res ne bilo na svetu, potem si mi ne bi mogli razložiti marsikakšno dejanje, ki ga je pri nas povzročila OF v zadnjih treh letih. Taka dejanja zagreši lahko samo zločinec. In takega zločinca ne poboljša nobena ječa, nobeno delo in nobena glasba. Lahko bi se pa zgodilo, da bi ječa iz dobrega in poštenega človeka naredila zločinca, če ni duševno dovolj močan in dovolj veren. To se zgodi v tem slučaju, če je človek po nedolžnem zaprt. Takrat se ga prav lahko poloti obup. Krivica vsega v človekovo srce najhujše rane.

Zdaj pa samo malo pomislite, koliko Slovencev je bilo zadnja tri leta po nedolžnem zaprtih in celo obsojenih na 30 let ječe. In po čigavi zaslugi? Po zaslugi naših komunistov in po pravičnosti Badogliocev. Menda je ni ječe v Italiji, v kateri bi ne bilo vsaj 30 Slovencev. Mogoči so pomrli med zidovi. Veliko so doživeli naši trpini v ozkih jetniških celicah. Toda nezanosno je bilo trpljenje tistih, ki so bili nasprotniki komunizma, pa jih je zato nagradila s tridesetletno ječo. Ti reveži so bili vsak dan tepeni z dveh strani. Po eni strani jih je tepel strogi jetniški red, po drugi strani pa so jih duševno mučili »tovarišče« s komunističnimi nauki, še bolj pa z grožnjami. Badoglioeci so zagrešili nad njimi dva neodpušljiva greha. Prvi, da so naše politične jetnike izenačili z italijanskimi kriminalci, drugi, da so po ječah dopuščali in omogočali s pomočjo paznikov komunistično nasilje. O tem nam pripovedujejo tisti, ki so se srečno vrnili, čudovite zgodbe. Velika in debela bi bila knjiga, nič manjši kot ljubljanski nebotičnik, če bi hoteli popisati vse gorje, ki so ga pretrpeli naši jetniki po italijanskih ječah. Popolnoma vseeno je, katerega poslušamo. Nekdo, ki je bil nekaj več kot 18 mesecev zaprt, nam je

pripovedoval o jetniškem življenju v St. Petru, v Ljubljani in v Castelfranco. Prijeli so ga 5. junija 1942, kakor že mnogo drugih, na ta način, da so zgodaj zjutraj obkolili vas, potem pa vse moške odpeljali, če so bili kaj krivi ali ne. V St. Petru so jih zbasali v celice natesnoma kot žveplenke. Dvajset dni jih niso pustili na sprehod, niti svežega zraka jim niso dali. Zastrazili so jih kot največje zločince. Na stranišče so smeli samo od 9 do 10 dopoldne in zvečer od 6 do 7. Izven tega časa niso mogli sprostiti dovoljenja za ves sveč ne. Kakšne težave in neprijetnosti so imeli zaradi tega, si lahko mislite.

Zgodilo se je, da si je Vinko Tavzelj iz Starega trga kupil pol kile fig in reveža, ki je bil že takrat bolan in je pozneje v novo-moškem zaporu umrl, je pregnalo. Vsi križem so prosili, da ga spuste na stranišče, a vse zaman. In ker narava ni poznala badogliovske komande, je naredila svoje in 80 ljudi je spalo v smradu in to na golih deskah. V takih razmerah ni čudno, če so dobili takoj uš. Poleg uši jih je nadlegovala tudi primerna lakota.

No, badogliovska bistrovidnost je kmalu odkrila nedolžne. Dne 1. julija popoldne so jih uklenili, naložili na avto in hajd v Ljubljano z njimi. Naš pripovedovalec je prišel s sobo 169, v kateri jih je bilo že 18 notri. Sprejem je bil približno tak, kot da bi ga kdo z mrzlo vodo po hrbtu polil. »Tovarišče« so kar netovariško godrnjali, češ da jih je že itak preveč. »Tovarišče« se vedno boje, da ne bi zgubili »komandex«. Oni so pridno nadzirali vse jetnike, da ne bi kdo zanesel kaj protikomunističnega med nje. Dokler jetnika ne spozna, ga gledajo z nezaupanjem, ko ga pa spoznajo, ga pa smrtno sovražijo. Tudi v tej celici so imeli komunisti svojo organizacijo. Vodil jo je neki Vidmar Lado, črkostavec, njegov namestnik je bil neki Marijan, ki je bil tudi eobni starešina. Ti ljudje so širili razne vesti, potem so vodili javna razpravljanja in delili denarne podpore. Kakor se je pozneje pokazalo, so razpodeljali z velikimi vsotami denarja.

Naš pripovedovalec je prišel 21. julija pred sodišče, ki ga je obsodilo na 3 leta ječe. Nič ni pomagalo, da so ga komunisti primorali prijeti za orožje, sodišče je komuniste največkrat oprostilo, le tuintam je kakšnega obsodilo na

najmanjšo kazen, da se je izognilo očitkom. Takrat jih je bilo 11 obsojenih, pa ni bil niti eden komunist. Neki kmet je bil obsojen samo zato, ker so mu tolovaji s silo vzeli dva kilograma krompirja, ostali so bili pa po 6 ur na straži. Pa to je bila še milostna kazen, ker državni tožilec je predlagal dosmrtno ječo. To je bil popolnoma svojevrsten način borbe proti komunistom s strani Badogliocev. Postopali so tako z nami, da bi spravili čim več ljudi v hrbe, potem bi pa strojnice govorile, komunisti pa pravijo, da je to borba za svobodo naroda.

Dne 8. septembra 1942 so odvedli v transportno celico 60 ljudi, naslednje jutro so jih že naložili na vlak. Pri odhodu je neki Milan Grbec delil komunistom podporo, vsakemu je dal po 100 lir in nekoliko cigaret. V Castelfranco pa je prišla čez eno leto na dan velika goljufija s to podporo. O tem bomo pozneje govorili.

»Vreme je bilo lepo,« pravi pripovedovalec, »toda v naših srcih je bila velika žalost. Nobeden se ni mogel posloviti od svojcev. Mučila nas je negotovost, ker nam niso prav nič povedali, kam nas peljejo. Zato smo sedeli vsak v svojem kotu in premišljali, najbrže o svoji usodi. Mojk je vladal v vozu. Ilvala Bogu, da smo prispeli ob devetih zvečer na mesto. Karabinerji so nam povedali, da smo v Castelfranco. Za božjo voljo, še nikdar nisimo slišali tega imena.

Mestece je oddaljeno nekaj postaj od Modene. Pravijo, da ima do 20.000 prebivalcev. Urejeno je še dokaj čedno, sicer pa mi nismo smeli nikdar v mesto. Na kolodvoru nas je čakal starinski voz, ki smo ga krstili za »Faraonovo kočijco«, ker ima streho kot baldahin. S to kočijco so nas prepeljali v ječo, ki je oddaljena od mesteca dober kilometer. Ječa je kakor kakšna utrdba in ima obliko nepravilnega četverkotnika. Imenujejo jo »casa penale« ali pa »sorte Urbanoc«. Pazniki so nam pripovedovali, da je bila ta ječa včasih utrdba papeža Urbana, ne vem že katerega. Ali je to res, ne vem. Ta ječa je bila poprej transportna ječa, od koder so razpošiljali jetnike po vsej Italiji. Zadnje čase je postala transportna ječa ona v Kopru. Sicer je pa v Italiji tak red, da si največ eno leto v eni ječi, potem te pa pre-

Temle 10 otročičem od Sv. Jožta nad Vrhniko so komunisti pobili starše.

Kaj je NOVEGA

d Kadar je alarm ob času zatemnitve, se smejo uporabljati le take ročne svetilke, ki so predpisano zatemnjene. Nedopustno je tudi, da tako ročno svetilko svetliš naravnost ali navzgor, temveč moraš svetilki le pred seboj, to je s svetilko obrnjeno v tla.

d Sprejemanje poškodovanih bankovcev. Merodajni krogi poročajo, da bo podružnica zavoda Banca d'Italia v Trstu zamenjavala tudi v Ljubljanski pokrajini obrabljene in poškodovane novčance in bankovce, ki so nesposobni za promet, toda samo v omejenem obsegu. Poštni uradi in Poštna hranilnica bodo sprejemali poškodovane novčance in bankovce samo v rednem prometu, to je v primeru vplačila nakazil itd., ne bodo pa morda poškodovanega denarja zamenjali. Javne blagajne bodo sprejemale poškodovane novčance in bankovce kakor doslej. Denarni zavodi si prizadevajo, da bi pristojna oblastva določila zakon, ki bi poškodovani denar tudi zamenjal in ne samo sprejemal v plačilo.

d Na vzhodnem bojišču so zadnji čas padli sledeči gorenski junaki: deseter Janez Strnad iz Črnuč, grenadir Peter Grašič iz Strahinja, grenadir Anton Dovžan iz Tržiča; vojaki: Triplat Jože iz Most, Vinko Schiller iz Stražišča, Jemež Repovž iz Dvora, Janez Celešnik iz Predoselj, Jožef Uslagar iz Brega in pionir Gabrijel Moravec iz Trzina, ki je padel na italijanskem bojišču.

d Prehod iz normalnega časa na poletni čas bo dne 3. aprila ob drugi uri zjutraj. Ob tej uri bodo vse kazalce ur pomaknili za eno uro naprej.

selijo v drugo. Zakaj je to dobro, ne vem. Može se v Italiji boje, da se ne bi jetniki preveč privadili in skušali pobegniti.

Ta sforte Urbanec sprejme lahko 2200 jetnikov, toda toliko nas ni bilo nikoli. Naše število se je gibalo med 1100 in 1300. Paznikov je bilo okrog devetdeset, vsi oboroženi. Okrog ječe je 10 metrov visok zid, po dolžini in širini okrog 200 metrov. Na vsakem vogalu stoji po ena stražarnica, nad glavnim vodom so pa vidane tudi strojnice, kakor smo videli 8. septembra.

Notranje zgradbe so razdeljene na pet oddelkov (sekcij). V vsakem oddelku je od 200 do 250 mož. Poleg teh je še več drugih poslopij, razne pisarne, ambulanta, kuhinja, vseh vrst delavnice, na sredini pa cerkev. V sobo, ki je bila okrog 9 metrov dolga, 5 široka in 3 visoka, so nas deli od 11 do 15 mož. V ječi je bilo še 392 majhnih sobic, ki so bile okrog 3 metre dolge in 1 meter široke, pa brez vrat, namesto njih so železni križi. Te sobice oziroma celice imenujejo cubiculi, mi smo jim rekli »kubik«.

Ko so nas vse pregledali in presoblekli, so nas zaprli v sobo oziroma sobico. Pobrli so nam popolnoma vse, namesto denarja smo dobili pa plačilne knjižice, kamor smo vpisovali vse izdatke, tako da smo sproti vedeli, koliko denarja imamo še na razpolago v pisarni. Bog ne daj, da so našli pri komu denar! Sledila je huda kazen.

V Castelfrancu smo bili tri vrste kaznjencev: kriminalci, ki so bili obsojeni od 4 do 30 let, potem comuni, to smo bili vsi Slovenci in Hrvatje, ter politični kaznjenci, ki so bili razen nekoliko Primorcev sami Italijani. Politični kaznjenci so smeli imeti knjige, papir za pisanje, svinčnik, karte za igranje, hrano in red so imeli isti kot mi. Najboljši strokovnjak dobi največ 6 lir na dan. Vse delavnice so odane v najem zasebnikom in ti prodajajo izdelke trgovcem. Izdeluje se v ječi popolnoma vse od otroške igrače do najfinejšega pohištva. Mislim, da najemniki delavnic ne zaslužijo malo.

d Učiteljem je te dni predaval profesor učiteljica g. Vinko Brumen. Lepo je med drugim povedal, da mora sola biti prepojena z domaćo miselnostjo. Sola naj bo pomočnica domu in družini, ki morata v prvi vrsti skrbeti za vzgojo — otrok. Vprašanje razmerja sole do Cerkve je označil prav dobro že škof A. M. Slomšek z besedami: Sola in cerkev sta sestriči dve, ena brez druge biti ne sme. Ker je to važno načelo naše šolstvo doslej premočno upoštevalo, mladina ni bila pravilno uravnana v življenje in je nasleda zapeljivcem.

d Potniški vlak iz Ljubljane proti Trstu od nedelje, 19. marca dalje ne odhaja iz Ljubljane ob 6, temveč že ob 5.30.

d Posebno kremo za britje, ki mehča kožice in utrjuje kožo ter vsebuje tudi pri britju nujno potrebno razkuževalno sredstvo, je začela izdelovati kemična tovarna dr. Böhm v Ljubljani.

d 70 letnico rojstva je praznovala te dni Gabrijela Lumarjeva, upokojenka ljubljanskega gledališča. Živelal!

Ali ste že podpisali vsenarodno protikomunistično spomenico?

d 60.000 lir za ljubljanske mestne reveže je zapustil nedavno umrlji trgovec Karl Prelog.

d Nova odkupna cena za vole prve vrste v Primorju znaša 9, 10, odnosno 10,80 lire z ozirom na pasmo živine. Cena za vole druge vrste je 7,80, 8,80, odnosno 9,40 lire. Cena za vole tretje vrste je 6,30, 7,20, odnosno 7,60 lire. Cena za krave prve vrste znaša, 8, 9 in 10 lire; za krave druge vrste 7, 7,60 in 8,40 lire; za krave tretje vrste 6, 6,60, odnosno 6,80 lire. Odkupna cena za teleta se giblje od 9 do 13 lir.

90 letnico rojstva je praznoval pred kratkim znani celjski profesor v p., Josip Kožuh. Na mnoga leta!

d Častno znanje so uvedli po Führerjevem nalogu za nemške vojake. Nosili jo bodo nemški borci, ki bodo poimensko z dnevnim posveljem imenovani v »Častnem listu nemške vojske«.

d Notar Miroslav Premru. V Gorici je nedavno umrl bivši notar v Kobaridu, 72 letni Miroslav Premru. Njegova mati je bila sestra pesnika, in skladatelja Miroslava Vilharja.

d V Gorici je umrl v 72. letu svoje dobe bivši okrajni glavar v Gorici baron Hubert Baum v. Appelhofen. Kot okrajni načelnik je zlasti med svetovno vojno za ljudstvo mnogo dobrega storil in ga je zato imenovalo več občin za častnega občana. Pokojnik je obvladal tudi slovenski jezik, čeprav je bil doma iz Dunajskega Novega mesta.

Kri 15.000 nedolžnih Slovencev nas kliče, da se Slovenci strnemo v eno in da to voljo izpričamo s podpisom na protikomunistični spomenici!

d Sir, salama in pršuta. V Gorici je razdelil prehranjevalni zavod 300 gramov sira na osebo ter 100 gramov salame in pršuta. Cena za sir je 20 lir hilogram, za salamo 40 lir, za pršut 71 46 lir.

d Nesreča ne počiva. Na postaji št. Vid-Višmarje se je ponesrečil obratni delavec Jožef Serneck. Lokomotiva mu je odrezala obe nogi.

d Ljubljanske nezgode. Na Jožefovo je avto podrl in hudo poškodoval 35 letnega Janeza Pečnika. — Avto je podrl 33 letnega skladiščnika Jakob Klavsa in mu poškodoval levo nogo. — Pri mestnem pogrebem zavoda zaposleni delavec Tomaž Heinrichar je dobil pri padcu hude poškodbe na glavi. — Majda Lenassijevo, 6-letno gradnikovo hčerko, je popadel pes in jo ugriznil v desno nogo. — Posestnikova hčerka, 3-letna Ivanka Glavanova, se je močno opekla po živatu z vrelo vodo. — Dva krojaška vajenca sta se sprla. Pa je eden s škarjami sunil v desno lice pod očesom drugega, 17 letnega Alojzija Zrimška, da je moral iskati zdravniško pomoč v splošni bolnišnici.

NOVI GROBOVI

V Ilirski Bistrici je umrla v 71. letu starosti Frančiška Srebot roj. Valenčič. — V večnosti je odšel Mirko Gradišnik, trgovec in posestnik v Zalogu pri Ljubljani. — V št. Jerneju sta zapustila solzno dolino Kalin Jože in njegova žena Neža. — Na Lešnici pri Novem mestu se je poslovila od sveta žena posestnika Riflja. — V občini Golnik so februarja umrli: Vida Pušar iz Spodnjih Dupelj, Jožef Svevelj iz Gorici, Marija Svevelj, rojena Reker iz Gorici, Anton Jeler iz Spodnjih Dupelj, Rafael Grandovec iz Sv. Križa, Antonija Lombar iz Pristave, Kristina Mali, roj. Zelnik iz Gorici, Helena Mali iz Spodnjih Vetr, Marjana Tomc, roj. Abačič iz Ziganje vasi, Peter Teran iz Sv. Križa in Frančiška Grašič iz Spodnjih Tenetiš. — V občini Mojstrana so odšli po novem letu v večnost: gorski vodnik 67 letni Gregor Lah, 74 letni Boštjan Milovnik, 70 letni Gregor Klančnik, mati dovškega cerkovnika 75 letna Cecilija Pezdinik in 77 letna Jera Kunčič. — Na Dunaju je odšel v večnost 70 letni generalmajor Camillo Richetti. — V Ribnici je umrla Frančiška Burgar. — V Banja luki so umrli v januarju: pisateljica Mara Hus vdova Marič, dijak Bogomil Šrimf, mala Ivanka Šrimf, profesor Sedej Anton in njegova žena Ivana, roj. Hojkar. — V Ljubljani so odšli v večnost: Klopčarjeva mati, ključavničarski mojster Geyer Rudolf, Frančiška Kredar in uradnik Ivan Kenda. Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

Okrog sosedov

s Ljotičeva predavanja proti komunizmu. Vodja srbskega nacionalističnega pokreta Dimitrij Ljotič je pripravil vrsto predavanj, ki jih ima proti komunizmu na Kolarčevih ljudski univerzi v Beogradu. »Donau Zeitung« poroča, da so predavanja dobro obiskana. V njih pa Dimitrij Ljotič dokazuje, da je komunizem ostal še naprej komunizem ter se ni niti za las spremenil. Za doseg svojih ciljev komunisti spreminja samo svojo taktiko, nikdar pa ne nauka samega. Govornik nadalje srbskim poslualcem dokazuje, da sedanja Sovjetska Rusija, temveč čisto komunistična državna tvorba, ki s prejšnjo nacionalno Rusijo nima ničesar skupnega. Komunizem ni samo proti ruskemu, nemškemu ali srbskemu narodu, temveč proti vsaki narodnosti sploh, ker zanika, da bi bil kak narod velika družina iste krvi, ki jo vežejo nadalje še enake duhovne vrednote in sposobnosti ter ista skupna usoda. Po njegovem mnenju je vsak narod sestavljen iz dveh skupin, ki sta si vedno v bojnem nasprotju. Zato Ljotič poziva Srbe, naj ne nasledijo raznim vubam iz inozemstva ter naj rajši poslušajo generala Nediča, ker edino njegova pot vodi do prave svobode.

Republika Andora

Republika Andora, ki si jo je prisvojila Španija, leži med Španijo in Francijo. Na severu meji na vzhodne Pireneje, na jugu na Katalonijo. Državica meri v dolžino 28, v širino pa 27 km ter ima bore šest tisoč prebivalcev. V osmem stoletju so Andoro osvojili Francozi, pozneje, po borbi raznih grofov, je prišla pod cerkveno oblast, a jo še večkrat menjala gospodarja. Za časa napoleonskih vojn ji je stal na čelu župan, ki je zastopal Francijo. Tudi pozneje je ostala pod francoskim protektoratom in vplivom. Andora ni bogata dežela. Sestoji povečini iz pašnikov, njeno prebivalstvo, ki je rimsko-katoliške vere, pa je zelo gostoljubno.

Pospesevanje kmetijstva po turški vladi

V preteklem letu je turška vlada z raznimi dobavami pospeševala turško kmetijstvo. Tako je dala kmetovalcem na razpolago: 40.000 ton krušnega ter krmilnega žita za seme, nad 20.500 plugov raznih vrst, približno 51.500 motik, nad 18.000 nadomestnih delov za kmetijske stroje in kmetijske orodje, 4700 kos, 1350 srpov, okrog 1100 vozil, 14 mlatičnic, 950 ton žice za zaobalo, skoraj 190 ton podkev, 80 ton žebeljev za podkve in skoraj 12.000 toni drugih železnih predmetov.

Peter Bohinjec

DOD KRIVO JELKO

POVEST JELKO

IZ ČASOV ROKOVNIAČEV

8

O Ožboltu sem slišal že veliko lepega in prav privoščim ti, prijatelj, da boš dočakal Boltarjevo Jero. Prav brhka je bila vsesih in znala je dobro krsčanski nauk. Stavim, da bi jaz nikoli ne bil opravil nauka pri tistem gospodu Lovretu, ki je bil doma tam od Bleda, ako bi Jerice ne bilo. Prav tako je pri Boltarju kakor pri Anku: edina hči Mica je dobila dom. Prej se je reklo pri Anki, zdaj pri Janki.

»Dobro se mi godi.«

Tako je govoril Klanškov zbranim fantom tam pri Senprunki in jim ponujal tobaka.

»Veseli me, Miklavž, da si se zmerom tako čvrst. Želim ti, da jo tudi ti pri Ankovih tako izpelješ, kakor jo mislim jaz izvoziti pri Boltarjevih. Cisto sem se udomečil in vsi fantje so moji prijatelji, samo Gradov Andrej nam dela skazo. Ta-le Matijec, vidiš ga, je pa doma od Semic na Dolenjskem in je tudi naš prijatelj, saj ga preganja taista usoda kakor nas.« je odgovarjal Boltarjev Ožbolt.

»Naš Jernej pravi, da se več ne vrne na Kranjsko. Tudi meni bo najbrž Koroška moja druga domovina.«

»Moja pa Kranjska.« odvrne Ožbolt in se oklene Miklavža.

Tako so se fantje pomenkovali in počasi razhajali.

Tam po Gradišarjevem lazju pa je prihajal Vranjek in se izgubil med sadnim drevjem.

»Lucija, oglašaj se zakliče Vranjek pod oknom Mejačeve hiše in bojazljivo pogleda čez cesto svojo rojstno hišo.

»Kaj hočeš, Andrejec? Ali se ne bojiš?«

»Koga neki, Klanškovega Miklavža?«

»Kaj že veš, da je doma?«

»Vem, ali tega ne vem, kje je moja Marjanica? Slišal sem, da je ni več pri Boltarju.«

»O je, je, samo nocoj je ni. Šla je z ženinom v Kranj nakupovat in

je ostala pri svojih ljudeh v Strahinjcu.

»Z ženinom Matijcem? Ali bo kmalu poroka?«

»Se ta predpust, pravijo, Boltarjeva in Smoletova obenem.«

Vranjek položi na okno dvajsetico in hitro odide. Z Mejačevu Lucijo sta si bila na roko in pri nji je izvedel vse vaške novice. Prijateljstvo je segalo v zgodnjo mladost, ko je Lucija kot desetletna deklica z lučjo šla pod streho in tam vtaknila luč v kodeljo iz prediva. Pogorel je takrat grad in dvanajst gospodarjev. Ljudje so sodili, da je bilo to Vranjekovo delo.

Na koncu vasi so Vranjeka čakali njegovi spremljevalci.

»Gremo v Strahinj. Pri Čičku in Joževcu imajo debele prešiče. Bovavec pa je zadnjič pri Peharki pod Tabrom zabavljajl čez nas.«

Tako je govoril Vranjek Mejačevemu Štefanu, Zakoparjevemu Jurju, Maleševemu Jerneju in Likozarjevemu Jožu. Pa tudi Tacman je taval zadaj z Vovkom in Fundčkinim Tomažem, držeč na drobni verižici psa »Tacana«.

»Komur ta hlače pomeri, ne bo več trave tlačil. Kar na tilnik mu poskoči in po njem je. Kaj ne, Tacan?«

In pes je zagodel, da so se njegovi spremljevalci prestrašili.

»Kako si vendar tako hitro prišel iz Gorit? Kaj niste danes tam pusta žgali?« povpraša Vranjek Tacmana.

»Vovk je dobro pogodil svojo nalogo. Na vseh štirih voglih je obenem z ajdovico zažgal Kozlovo hišo. Seveda jo je bolj hitro odpihal kakor zadnjič Jerdanov Jaka. Ali jaz sem moral čakati in pihati, ker je bila ajdovica mokra. Pomešal sem se med gasilce in metal v škafih vodo tako visoko, da je vsaka kaplja priletela na mokro ajdovico v steljniku, suha pa je seveda naprej gorela. Ko bi mene ne bilo, pa bi ne bilo nič in Jerdanov Jaka ne bi bil mogel v ječi spat, če še ni zaspal za vselej. Slišal sem, da ne bo nič z njim, ker so ga Goričani preveč premečkali.«

»No, Tacman, si se že vrlo obnašal. Ne boj se, če ti je Gropa vzel pravico malho križem nositi, ti jo bom jaz povrnil, kakor hitro bo kako mesto izpraznjeno. Saj praviš, da Jaka ne bo več dolgo kaše pihal.«

Ponočnjaki so se bližali vasi. Ilipoma so se vsi porazgubili, Vranjek pa že stoji pod oknom in potrka.

»Marjanica, čuješ?«

»Moj živ dan, kaj delaš tukaj, Andrejec?«

»Lačen sem, daj mi jesti.«

Dekle se splazi v shrambo in prinese kruha.

»Prinesi mi slanine. Kruh je trd.«

Dekle mu prinese velik kos slanine.

»Kaj pa laziš okrog? Ali se ne boš spametoval?«

»Dokler mi ne prineseš zvestobe, ne bom miroval.«

»Saj veš, da to ne more biti. Pošten bodi spet; pa zame je tako prepozno. Jaz sem že Matijcu obljubil srce.«

»Daj mi roko.«

In dekle mu poda roko pri redko omreženem oknu.

Ali Vranjek je ne izpusti.

»Obljubi mi, da mi odpred' vežo in te izpustim.«

Vranjekove oči so žarele kakor dve luči v temni poči. Dekle pa je jelo jokati.

»Andrejec, ne morem, ne smem!«

»Raztrgal bom mrežo in poskočim skozi okno.«

»Andrejec, nikar! Saj veš, obljuba veže, je sveta...«

Andrejec izpusti roko, udari dvakrat z ostro furlanko po zarjaveli žičnati mreži, da je zahrskalo. Marjanica odskoči preplašena od okna, tam od sosedne hiše pa se začuje moški glas: Tatovi!

Ilipoma se razsvetle okna po hišah, ljudje se prikažejo na vasi, toda o tatovih ni ne duha ne sluha. Le pri Bovavcu, ki je sklical ljudi, so bila okna pobita, pa pri Čičku in pri Joževcu so na dvoru našli zaklane prešiče.

Iam ob potoku pa so kosali tatovi dva mlada prešička in metali čreva gladnemu Tacanu. Smejali so se in norce brili, počasi odhajajoč proti Zanožni. Le Vranjek je molčal in se na tihem jezil, ker se mu ni posrečilo rožmarin potrgati mladi nevesti. Molčal je, toda bistro Tacmanovo oko ni zgrešilo Vranjekove želje in potajeno je govoril po poti:

»Ta mreža bi nam bila kmalu pobrala današnjo večerjo. Komaj sem obdržal Tacana, da ni poskočil na omreženo okno in še sebi zapravlil večerjo. Pa pravijo, da so ženske mehkega srca. Mlada Grogovka bi se smejala, ko bi bila danes pričujoča pri našem lovu. To je dobro, da je naš harambaša sedmi zakrament pokopal pod krivo jelko.«

Tovariši so se muzali, Vranjek pa je škrtal z zobmi.

»Tacman, ti se motiš, ker me slabo sodiš,« pravi naposled kapi-

»Lačen sem, daj mi jesti.«

tan in se dela, kakor bi ga ne jezo.

»Ne boj se, saj je bil samo Tacan poleg mene in ta ne zna govoriti. Kaj se boš izgovarjal, ko se ni treba, Vranjek! Vesel bodi, da si tako srečen pri dekletih. Mene odganja od deklet kurja taca na licih, tegale Štefana Mejačevega pa bezgavke na vratu. Ni vsak tako srečen, kakor si ti, Andrejec, ki imaš Grogovo hčer za ženo!«

Navihani Tacman je tako dalje zabaval svoje tovarise, zbadajoč svojega kapitana.

»Vsak res nima sreče pri ženskah. Le poglej Jurja, kak lep fant je, belega obraza, živih oči, junajske postave, da se je Peharka tako hitro vanj zagledala. Pa vendar ga zdaj več ne mara. In zakaj? Ker je tistemu tržiškemu ibljaterju nož zasadel v hrbet,« izpregovori Fundež.

»Vsak ima svoj okus. Povej nam raje, Tomaž, kako si tako hitro naše ujetnike rešil iz tržiške ječe?« skuša Vranjek speljati na drug pogovor.

»Kako je bilo? Bolje kakor danes tebi, ko si mrežo sekal. Dvignil sem železne križe z železnim drogom, Štefan pa jih je od znotraj ven porinil. Ujetniki so poskakali skozi okno, pa smo šli čez Bistrico.«

»Da ne pozahim povedati,« spregovori spet Mejačev Štefan. »Ono nedeljo nas je nakliski župnik omenjal v pridigi. Govoril je o sedmem zakramentu in se je norčeval iz naših porok. Svaril je mladino pred znanjem in sklenil svoj govor nekako tako: Fantje in dekleta, varujte se, da vam ne bodo godli pri poroki rokovanjski žroncarji.«

»Kdo mu je neki povedal, kaj je naša šronca (svatba)? Naj le počaka, da se kaj več nabere v cerkvene pušice,« zagrozi Vranjek.

V bližini se začujejo otroški glasovi.

»Aha, danes bo pa dober obliček! Naši otroci love rake po Zelinu,« pravi Tacman in zakliče žruči (otroci)!

Mali Jurček je na ta klic pritekel blizu in vneto pripovedoval, koliko rakov so že otroci nalovili.

Luna je priplavala izza gora in se smejala skozi drevje ponočnim vasovalcem. Hlad je bil in zmrznjeno so se držali otroci, hitoč z odraslimi proti velikemu ognju.

IX.

Osem tednov je bilo predpusta. Ni čuda, da je dupljanski gospod Tomaž pričakal več porok, pa kakšnih! Boltarjev Ožbolt se je ženil z domačo Jerico, Smole pa z Boltarjevo dekle. Stari Boltar je spoznal, da hiša potrebuje mladih močič pri gospodarstvu in gospodinjstvu in da je njegov hlapec Ožbolt vreden njegove hiše. Saj mu je štirinajst let zvesto služil in mladost je bežala izpred oči. Vsak delavec je vreden svojega plačila. Marjanek Brenk je bil stari Boltar za varuha in spoznal je, da je tudi Matija Sprajcar poštenjak ter pameten človek. Tam od Semic pa je prišel in služil pri Janu Zadrago. Z varčevnostjo in pridnostjo si je toliko prihranil, da si je kupil konja in voz ter je vozil čez Ljubelj cinober, česplje in bruske. Prihranil si je toliko, da je kupil Smoletovo hišo v Spodnjih Dupljah. Poprosil je Boltarja za Marjanico in prošnja mu ni bila odbita. Tako sta se tistega leta (leta 1835.) priženila dva tučja, dva vojaška beguna v Dupljah.

(Dolje pripovedaj.)

O denarju — sveta vladarju

Bila je doba, ko so se n. pr. v Švici ne samo pokrajine, ampak celo nekatera mala mesta, kot n. pr. Burgdorf in Zofingen ponažala z lastnim denarjem. Čeprav je denarna zmešnjava povzročala nemale gospodarske zapreke, so v Švici dobili enotni denar šele pred kakimi 95 leti. Podobne prilike so vladale svoj čas tudi v mnogih drugih državah. Zato večstoletna zgodovina denarja ni brez zanimivosti.

Denar ni bil vedno in povsod mali košček kovine, pa tudi ne papirnati bankovec današnjih dni. Na Kitajskem so v 3. stoletju pred Kristusom uporabljali kot plačilno sredstvo malo sliko okrog 14 cm dolgega meča. Zanimiv je tudi zlati denar, ki so ga našli v kraljevskih grobovih v Mykenah; veljal je dva talenta in je podoben lekarniški tehtnici (Glej sl. 4.). Neka grška novčanica iz 5. stoletja pred Kristusom je sestojala iz precej težkega leva, ki je imel na hrbtu ročaj, da so lažje s tem denarjem obratovali. (Glej sliko pod št. 2.) — Podoba pod št. 1 kaže staro rimsko novčanico; št. 3 predstavlja evojevrstni staroegiptovski denar utežne oblike.)

Na Gilbertovih otokih v Velikem oceanu plačujejo nakupe s školjkami, zvezanimi v dolge venčke. Na otoku Yapu so kot denar v prometu okrogli kamenčki, pa tudi veliki kamni. Naši bančni zavodi bi vsekakor prišli v nenaloženo, če bi nekega dne pred poslovnimi prostori zagledali cele vozove takih kamenčkov in kamnov, kakaj na Yapu sprejemajo tudi milnske kamne kot — hranilno vlogo.

V Nemčiji so v letih 1920-21 izdali porcelanasti denar. Za Kitajci so v letih 1670 do 1860 imeli v prometu denar, ki se je pri padcu lahko razbil. V Lincu so leta 1920 delali male novčanice celo iz usnja. Ta denar je pa ljudstvo kmalu vzelo iz prometac. Ljudje so namreč pritrčili denarje na čevlje v varstvo peči, ker so bile v tistih dneh cen usnja izredno visoke.

Še eno nemško denarno zanimivost naj omenimo iz žalostne dobe pred nastopom Führerja Adolfa Hitlerja. Leta 1923, meseca marca je bilo treba za dolar odšteti 20.975 nemških mark, štiri mesece pozneje že en milijon mark in koncem novembra 4.200.000.000.000 mark! Za en dolar! Nemški časopis »Kölnner Tagblatt« je tedaj predlagal, naj se papirnati denar uporablja kot kurivo in je izračunal, da je 35.000 krat cenejša kurjava z bankovci po tisoč mark, kakor pa s premogom. Deset kilogramov premoga je veljalo 6 bilijonov papirnatih mark. Bankovec za eno milijardo mark bi lahko zamenjal v banki za en milijon papirnatih tisočakov. Denarja seveda nisi

Nemški denar iz porcelana iz leta 1920.

mogel zložiti v aktovko, zakaj milijon papirnatih tisočakov, eden vrh drugega, bi segalo 100 m v višino. Toliko bankovcev je tehtalo nič manj kot 1500 kg. Izračunali so, da daje ta množina papirja prav toliko vročine kot 800 kg dobrega premoga. Še večji bi bil vsakaor prihranek, če bi mogli bankovec za milijardo mark zamenjati v papirnati denar po 10 lir.

Mnogo kujig je izšlo, ki dokazujejo, da bo treba sedanji denarni stroj zamenjati z drugim boljšim, sicer raznih kriz ne bo konca. Strokovnjaki pišejo o takozvanem svobodnem denarju, ki ga pa doslej ni poskusila uvesti še nobena država. Kakšno obliko »svobodnega denarja« si predstavlja švicarski strokovnjak, kaže zadnja slika. Kakor znano, nastajajo denarne krize tudi zato, ker špekulanti bankovec odtegnejo prometu. Načelo »svobodnega denarja« pa naj bi bilo, da bi n. pr. lastnik bankovca za sto švicarskih frankov vsak mesec zmanjšal, na način, viden na spodnji sliki, vrednost bankovca za 50 stotink. Takega bankovca bi se vsakdo čimprej rad znebil. Tako bi bil — po mnenju švicarskega bančnega strokovnjaka — zagotovljen denarju živahen obtok. Ne vemo, kako bi se vsa zadeva obnesla v praksi. Smo mnenja, da je za odpravo raznih gospodarskih kriz samo uvedba »svobodnega denarja« — več kot premalo.

Iz življenja za življenje

Nedolžna žrtev

Na dvoru francoskih kraljev je bilo dolgo časa navada, da niso nikdar topli mladega princa, ako je kaj takega napravil, ampak vedno kaklega dečka iz njegove družbe, ki so ga izbrali za streljivo. Teža reveža so potem topli, blagorodni princ, ki je batine zaslužil in jih res bil potreben, pa je gledal obred in poslušal, kako tovariš, ki je njegova nedolžna žrtev, obupno tuli. Vzgojitelji so mislili, da mora dobro vplivati na kraljeviča, ako gleda in posluša nedolžno svojo žrtev.

Mislite li, da ni vsak izmed vas česa kriv, in da nima vsaka izmed vas take nedolžne žrtev? Razlika je samo taka, da je francoski kraljevič tisto žrtev videl in slišal, vi pa ste slepi in gluhi. Da ni tako? Res ne? ... No, potem mi pa povejte, če je sploh mogoče, da stori kdo na svetu kako nerodnost, od katere ne bi trpel kdo drug, četudi storilec sam morda odnese pete!

Ako izrečete kako nelepo besedo, vedite, da jo kdo ulovi, zanese domov, in da ga tam zavoljo nje natepejo. Ali pa posurovi zavoljo nje, kar mu škodi v življenju. Vi ne čujete, kako vpije, in ne vidite njegovega neuspeha zavoljo nje, a vendar je on vaša nedolžna žrtev. Ali pa, vi ste umazani in nerodni. Zato vas morda nikdo ne kaznuje takoj. A drugi se nalezajo vašega zgleda in se tudi tako zapustijo in kam morejo e tem priti, to že vemo. Razen tega pa morajo drugi za vami čistiti in pospravljati. Vsi ti so vaše nedolžne žrtev. Ako bi se mogli vsi ljudje, ki po nedolžnem zavoljo nas trpijo, isti čas soglasno jokati, bi bil to tako žalosten zbor, da bi se moral svet zrušiti. In tu niso priračunani tisti, ki zavoljo nas trpijo morda žele po naši smrti. Saj bodo otroci, ki jih bode imeli kdaj pozneje, tudi nedolžne žrtev vaših prestopkov in slabih dejanj.

Jezičljivost, nerednost, lažnjivost in opravičljivost, vse te vaše lastnosti preidejo na vašo dečo, ako se vsega pravi čas ne odvadite. S tem bodo tepeni otroci zavoljo vas, ker bo to njihova dediščina; razen tega se jim bodo pa te nelepe lastnosti še pri drugih ljudeh brido utepale. Kajti one bodo vzrok, da vaši otroci ne bodo priljubljeni in da bodo imeli v življenju mnogo nepotrebnih težav. Vpitje in vrišč vaših nedolžnih žrtev gre še daleč v bodočnost in sedaj razumete tisto mesto v katekizmu, ki pravi, da se bodo grehi očetov maščevali na otrokih še v tretjem in četrtem kolenu. Zato pa mislite, kakor da ste že sedaj očetje in matere, ki morajo skrbeti za otroke, dasi ste sami še otroci: Vadite se dobrega, izogibajte slabega. Navade in razvade prehajajo iz roda v rod.

Koruza se v goratih krajih ne izplača

Hektarski donos krompirja je v nekaterih romunskih krajih prenizek in zato je romunsko kmetijsko ministrstvo razpisalo tekmo glede proizvodnje krompirja. Denarne nagrade pa dobijo samo kmetovalci, ki nimajo več ko 50 ha zemlje. Večja gojitve krompirja je po mnenju romunskih vladnih krogov potrebna tudi zato, ker je gojitve koruze v goratih krajih nerentabilna in naj ti namesto koruze goje krompir.

Zlati zaklad bivše Poljske nar. banke

so po polomu poljske republike odpeljali najprej v Romunijo, nato pa v Zapadno Afriko. Zlati zaklad bivše Poljske cenijo na 15 do 16 milijonov funtov. Poljska emigrantska vlada v Londonu si sedaj prizadeva, da bi mogla razpolagati s tem zlatom.

Dvojčka z brado

V neki ženski kliniki v Barceloni je neka žena pred kratkim povila dvojčka, ki sta imela že v trenutku rojstva do prs dolgi bradi. Mati je bila zaradi tega sprva tako oszevoljena, da je hotela izvršiti samomor. Le s težavo so zdravniki preprečili njeno namero. Toda v teku dveh tednov sta bradi izginiili popolnoma in dojenčka se danes ne razlikujeta v prav ničemer od svojih drugih sovrstnikov.

32

Robinzonove ZGODBE

Tedaj se mi je zdelo prav, da ga poučim tudi o skrivnosti »bliska in groma«, kakor tudi kako se uporablja »trdi kolec«. Podaril sem mu nož, ki ga je bil silno vesel. Pritrdil si ga je na pas ob boku, kakor kak srednjeveški vitez.

Pripovedoval sem mu tudi o evropskih deželah, o naših mestih, o naših običajih in o mnogih lepih ter koristnih stvarih, ki smo jih vedeli in znali. Bil je ves prevzet.

Pripovedoval sem mu o naši industriji, o trgovini in o ladjah. Ker mu nisem mogel pokazati ladje, ki sem se z njo ponesrečil v bližini otoka, ker je ostanke morje že davno odplavilo, sem mu pokazal čoln, ki je ostal med skalovjem tako zadelan, da ga nisem mogel premakniti, čeprav sem to večkrat poskusil. Ta čoln in moja razlaga sta naredila na Petka velikanski vtis. Ves zamišljen je gledal razbiti čoln in ko sem ga vprašal, kaj premišlja, mi je odgovoril:

»Zdi se mi, da videti pred seboj velik čoln, kakršen priti nekoč k nam. Bili ljudje z brado.«

»Kaj hoče reči s tem?« sem se vprašal. Po nadaljnjem izpraševanju sem doznal, da je prav tak čoln ob nekem viharju morje vrglo na njihovo obalo in v tem čolnu so bili beli ljudje z brado, podobni meni.

»Skoraj utoniti, a ne utoniti; mi rešiti.«

Vprašal sem ga, koliko je bilo teh belih ljudi. Petek je nekaj časa premišljeval, nato pa mi je s prsti pokazal, da jih je bilo sedemnajst.

»Kaj pa potem? Kje so tisti beli ljudje? So že vsi mrtvi?«

»Živi, živi, sedemnajst. Živeti vedno pri nas. Dobri prijatelji.«

»Koliko let?«

Dvignil je štiri prste in mi s tem hotel povedati, da so Evropejci pri njih že štiri leta. Razumljivo je, da se mi je ob tej novici vzbudila želja, da bi se odpravil na pot do ... A takoj sem ga vprašal:

»So tvoji rojaki pojedli belce?«

»Ne, ne, ne!« je vzkliknil užaljeno.

»Živi, bratje. Ne boriti se in zato tudi ne pojediti.«

Iz teh nejasnih besed sem uganil, da njegovi rojaki pojedjo samo sovražnike, ki so jih ujeli v boju. Brodolomci pa so se pokazali dobre, niso se postavili po robu z orožjem in so jih zato sprejeli lepo, kot prijatelje.

Petek zagleda svojo domovino.

Nekega dne sva odšla skupaj na grič na vzhodnem delu otoka. Ker je Petek bil gibčnejši od mene, je pred menoj dospel na vrh.

Nenadoma pa je začel kričati kot blazen. Dvignil sem pogled in ga zagledal, kako mi je skakaje prihital naproti in kričal:

»Moja dežela, moja dežela, tam, tam...«

Pri teh besedah je kazal z roko v smeri proti morju. Ker je bil krasen dan in ni bilo na obzorju niti najmanjšega oblaka, se mi je zdelo popolnoma umljivo, da je mladenič zapazil daleč onstran morja temno liso, ki bi je moje oči nikdar ne moge opaziti. Vzel sem daljnogled, ga naravnal v

določeno smer in zdelo se mi je, da res vidim nekaj temnega v veliki daljavi. Ker nisem bil popolnoma prepričan, sem mogel verjeti mojemu Petku, ki ni mogel premagovati svojega veselja in ki je kričal neprestano, kakor da bi bil gluha:

»Moja dežela, tam, tam... Moj oče, tam, tam... moji bratje, tam, tam...«

Tedaj sem spoznal, kako zelo je vsak človek navezan na domovino, čeprav je še tako grda in revna — seveda ne govorim tu o pokvarjenih ljudeh, ki sploh nimajo več srca — tudi če prebivajo v še tako lepi tuji deželi.

Ne bom pa prikrival nekega nejasnega strahu, ki me je prevzel ob Petkovem veselju. Mislim sem si: »Če je Petek še tako zelo navezan na domovino in na svoje, ali bi se ne moglo zgoditi, če bi njegovi domači prišli na otok, kot so prišli Karibi, da bi se jim pridružil in skupaj z njimi skoval zaroto proti meni? ...«

Kljub temu pa me še ni zapustila misel, da bi nekega dne odpotoval s čolnom v njegovo domovino, kjer je živel tistih sedemnajst evropskih brodolomcev. Toda ali so ti še tam? ... Tudi če so Petkovi rojaki dobri ljudje, ki jedo samo sovražnike, ki so jih premagali v boju, ali niso medtem morda prišli na oblast hudobni Karibi? Kako bi se mi godilo, če bi se srečal s temi ljudmi, ki mi jih je Petek naslikal z barvami, temnejšimi od njihove polti?

Ta razmišljanja so nekoliko ohladila moja čustva do Petka in nekaj dni sem bil do njega hladen in nekam

nezaupen. To pa je bilo zelo krivično, ker nisem imel niti najmanjšega poudara, da bi dvomil o njem. Bil je vedno dober, spoštljiv in ljubeziven do mene. Prizadeval si je, da bi v vsem ravnal po krščanskih načelih in skušal posnemati dobrega Jezusa, katerega je iskreno ljubil in občudoval. Od časa do časa je omenil kak zgled in dejal: »Kakor dobri Jezus.« Ko sem mu na primer nekoč pripovedoval o nekem človeku, kateremu sem storil mnogo dobrega, ki pa je bil hinuec in me je le izkoriščal, je Petek nenadoma vzkliknil: »Ti dober kot Jezus, oni hudobni Judež.«

Toda moje nezaupanje je kmalu začelo pojemati, dokler ni popolnoma izgubilo. Bil sem zopet samo dober in skrben oče za svojega varovanca.

Pozneje sva nekoč zopet šla na tisti grič. Toda nebo je bilo pokrito z oblaki in Petek ni mogel več videti svoje domovine. Vprašal sem ga:

»Bi se rad vrnil domov, k domačim?«

»Da, je odvrnil, zelo rad zopet videti domače.«

»Kaj bi počel tam? Bi zopet začel živeti kot prej?«

Pogledal me je osuplo, skoraj mi grozo in odločno zaklical:

»Ne, ne, ne! Jaz krščanske krvi, samo kristjan, ves kristjan!«

»A potem te bodo tvoji ubili.«

»Ne, ne, ne bodo ubili. Beli ljudje počiti domače. Malo kristjani. Jaz poučiti zelo kristjane, vse kristjane.«

Razumel sem, kaj je hotel reči, da so namreč brodolomci že poučili njegove rojake v krščanski veri, da pa jih bo on sam še bolje poučil, da bodo postali vsi zares dobri kristjani.

Vprašal sem ga tedaj, zakaj se ne skuša vrniti domov.

»Plavati dolgo, dolgo, dolgo; slaboten piti vodo in umreti,« mi je žalostno odvrnil, ker ni vedel, da znam graditi tudi čolne. Ko sem mu povedal, da znam delati tudi čolne, je bil zelo vesel. Dejal sem mu, da bo odpotoval sam. Tedaj se mu je obraz stennil, Zmajal je z glavo in resno dejal:

»Ne, ne, ti sem tukaj, jaz sam tam, ne, ne! Jaz, ti, vedno dva, skupaj.«

Pri teh besedah je kazal z roko proti morju.

Pozneje sem mu začel pripovedovati o Jezusovem življenju, o njegovem trpljenju in smrti. Poslušal me je zelo pazljivo, jokal in trepetal, stiskal bele zobe in pesti. Nekega dne pa se ni mogel več premagovati. Planil je pokonci, pograbil za meč in začel kričati:

»Kje, kje Judež? Kje Judež? Razbojnik! Pobiti vse!... Judež Karib, Judež Karib!«

Najbolj je bil jezen na Judeža. Sam je čutil do mene neizmerno hvaležnost in zato je občutil toliko večji odpor do nehvaležnega učenca, ki je za sramotno ceno prodal svojega dobrega Učenika. Ko sem mu potem povedal, da se je Juda sam obsodil, se je začel krčevito smeјati in skakati od veselja. Kričal je na vse grlo:

»Judež, Judež obesen!...« Pri tem se je prijel za vrat, kot da bi se hotel zadaviti in iztegnil jezik iz ust.

Ubogi Petek! Zdelo se je, da je zblaznel.

Polagoma sem iz mladega divjaka naredil kristjana. Da ga vedno bolj utrdim v veri in zbudim vedno večjo ljubezen do Jezusa, sem mu od časa do časa prebiral in razlagal odlomke iz svetega pisma.

Petek je sedel ob mojih nogah, me pazljivo poslušal, spraveval in delal duhovite opazke, da sem bil včasih kar v zadregi z odgovorom. Včasih je bil ginjen do solz in ko sem končal z razlago je prosil, naj mu dovolim, da poljubi »božjo besedo« (sveto pismo). Naučil sem ga tudi moliti. Vsako jutro in vsak večer je pobožno molil in nikdar ni pozabil pristaviti: »Moj Bog, prosim Te, usmili se tudi ubogih Karibov.« Do teh svojih sovražnikov ni čutil več prejšnjega sovraštva, ker je bil prepričan, da so tudi oni njegovi bratje, ki so bili na krivi poti iz nevednosti, kot pa iz lastne hudobije.

Petek je sedel ob mojih nogah in me pazljivo poslušal.

Razgovori s Petkom.

Ker je Petek že dobro razumel angleščino in jo je tudi že kar dobro govoril, sem mu povedal zgodbo svojega življenja, da bi mu dokazal resničnost božje Previdnosti in ga utrdil v veri. Čeprav ne po krvi, in pa po duhu postal moj otrok.

49.

Benjamin se je zavedel v grajski ječi. Skozi okno — bilo je močno zmrzljeno — je lila jasna luč luninih žarkov naravnost nanj. In nenadoma se je Benjamin zavedel, da ga nekdo preganja. Kdo, tega ni vedel. Da je v grajski ječi, je spoznal po znaku, ki je bil priložni na vrata. Dva navzkriž položena meča in trioglat ščit.

50.

Nenadoma je v vratih zarofljal ključ, zapahi so popustili in v ječo je stopil zakrinkan in zgrbljen neznanec. Svetloba plamenice, ki jo je nosil s seboj, mu je padla na obraz in Benjamin je opazil, da je neznanec že star.

51.

Nato se je neznanec odtrgno zakrohotal in rekel: »Oh, si ti, Benjamin! Pa da ti povem brez olajšave. Jaz sem nekdanji berač Malba in jaz... nu... da... jaz sem pogubil tvojega očeta, razumeš? No, pa saj ti vendar o tem nič ne veš! Da li povem!«

Križem sveta

Pitanje prašičev z odpadki

V spoznanju, da je v kuhinjskih odpadkih mnogo hranilnih enot, so pričeli v Nemčiji že leta 1942 zbirati kuhinjske odpadke za pitanje svinj v posebnih pitališčih. Lansko leto je bilo v obratu v Nemčiji 4000 pitališč, kjer so zredili 190.000 svinj. Podrobni podatki za Štajersko povedo, da je bilo lani tam v obratu 10 takih pitališč s 395 svinjami. Ta pitališča so v prvih mesecih lanskega leta sprejela 2 in pol milijona kilogramov kuhinjskih odpadkov in so oddala trgu za prehrano prebivalstva 40.000 kg mesa in masti. Zdaj je na Štajerskem 12 pitališč s 1500 živalmi. Samo z odpadki in Gradcu oskrbujejo štiri pitališča, kjer pita skupaj 1000 živali. Poleg kuhinjskih odpadkov dobe prašiči dnevno le še po 60 dkg ržanev sladkorne pese in 10 dkg beljakovinskih hranil.

Združitev Kathreinerja in Francka

Nedavno sta se združili dve največji in najbolj znani tvrdki v nemški industriji, ki izdelujeta kavine nadomestke. To sta družbi Kathreiner in Franckovi sinovi. Prva družba ima 18,6, druga pa 16 milijonov mark osnovnega kapitala. Iz nekdanje ostre tekme teh dveh velikih starih tvrdk se je polagoma razvilo zaradi skupnih koristi vzajemno delovanje. Zdaj v vojni dobi, ko je za vso industrijo urejena razdelitev in dobava surovin, pa je prišlo tudi do upravne združitve obeh podjetij. V Nemčiji so iz leta 1938 naslednji podatki: skave iz nadomestkov 9 milijard litrov, prave kave 8 in čaja pa 1 milijarda litrov. Polovica kavine prodaje je torej prišla na nadomestke. Med vojno so stare zaloge prave kave kmalu pošle in zdaj je delež prave kave in čaja zelo skromen, izdelek industrije nadomestkov kave pa se je močno povečal, čeprav je nakup racioniran.

Uporaba zmrznjenega drevesa

Drevesa, ki so pozimi zaradi velike pozebe zmrznila, navadno posekamo in les porabimo za kurjavo. Takšno ravnanje pa ni vedno na mestu. Preiskave so dokazale, da je les zmrznjenih dreves še vedno uporaben za mizarška dela, posebno če gre za les orehov, češenj in hrusk. Takšnih dreves torej nikakor ne posekajmo za kurjavo, ker nam lahko prinesejo več koristi, če jih prodamo mizarjskim obrtnikom.

Nazadovanje pomarančnega pridelka v Palestini

Pred vojno je bila Palestina za Španijo največji izvoznik naranč ali mandarink in njen povprečni letni pridelok tega sadu je bil 15 do 20 milijonov zabojev (okrog 40 kg). Pri kulturah mandarink je bila zaposlena skoraj ena četrtina prebivalstva. Od leta 1939, pa so se kulture mandarink skrčile za 11 odstotkov in ena petina nasadov je tako zanemarjena, da se je povprečni hektarski pridelok znižal na eno četrtino povprečnega predvojnega pridelka. Za obnovo zanemarnjenih kultur bo potrebno mnogo dela in stroškov.

Romansko žito

Žitne kulture bodo letos v Romuniji obsegale 3.48 milijona ha. Na staro Romunijo in Banat pride od tega 2,6 milijona ha, na Besarabijo nad 700.000 ha, na Bukovino pa okrog 118.000 ha. Pšenico bodo pridelovali na površini 3,1 milijona ha, rž na 279.000 ha, ječmen na 76.000 ha, ogrščico na 8500 ha, oves pa na 1400 ha.

Kino v vlaku

Dansko ljudstvo ljubi zabavo in dobre domisleke ter je nemalo ponosno na novost, ki so jo uvedli na danskih železnicah. Ta novost je vagon s kinematografsko dvorano, kjer se predvajajo filmi med železniško vožnjo. Očividci poročajo, da danski kino na kolesih znatno prekaša celo tovrstne ameriške naprave. Potniki, ki prihajajo iz inozemstva, se zdaj že na poti v preestolno lahko seznanijo z znamenitostmi Kodanja — seveda le tedaj, če se jim bolj ljubi slediti prizorom na platnu, kakor — gledati skozi okno.

Rdeči Nil

V spodnjem teku Nila so se svoje dni pojavile krvavordeče struje. Neka časa ni mogel tega pojava nihče razložiti. Potem so našli pojasnilo. Prikazen je namreč prav tako naglo izginila ka-

kor se je bila pojavila. Babjevorni ljudje so bili prepričani, da krvavordeča barva naznanja usodne dogodke. Znanstvena preiskava pa je dognala, da je nastopil pojav zaradi neke posebne vrste rdečih alg, ki rasejo na duu svete reke.

18 različnih poklicev

v kmetijstvu predvideva nemška državna kmečka organizacija in se istočasno trudi, da ustvari za nje tudi primerne šole ali tečaje. Imenujemo samo poklice kmetijskega delavca, molzca, ovčarja, svinjarja, vrtnarja, perutinarja, sadjarja, računovodje, mlekararja. Šele ko se posreči, za vsako kmetijsko delo ljudi primerno usposobiti in izobraziti, bo kmetijski donos odgovorjal delu in izdatkom v kmetijstvu.

Na Slovaškem dve vrsti kruha

Od 1. aprila dalje bodo na Slovaškem lahko pekli dve vrsti kruha: običajen ljudski kruh, obstoječ iz mešanice pšenične in ržene moke ter kruh boljše vrste iz pšenične moke. Obenem je od 1. aprila dalje prepovedano uporabljati za krušno peko dodatek krompirja.

Zito namesto krompirja

Od 15. novembra dalje so dodeljevanje krompirja v nekaterih nemških pokrajinah omejili. Zato pa prejemajo državljani od te dobe naprej, namesto krompirja ustrežajočo množino žitnih pridelkov. Poljubno si lahko izberejo namesto krompirja rženo in pšenično moko, odtodno kruh iz navedenih žitnih vrst.

Kazen za pokvarjeno sadje

Mestna občina v Milanu je sklenila izvesti več kazenskih ukrepov proti milanskim trgovcem s sadjem. Trgovci so namreč na svojevrsten način hoteli izvesti ugovor proti najnižjim, oblasti določenim cenam za sadje. Namesto da bi sadje prodajali, so ga trgovci zadrževali v skladiščih, tako da se je pokvarilo in zgnilo. Vsi trgovci, ki se jim je sadje zaradi tega pokvarilo, bodo morali plačati kazen.

Kruh iz krompirjeve moke

Upravne oblasti v Švici hočejo v najkrajšem času predpisati novo obvezno krušno mešanico, ki predvideva večjo količino krompirjeve moke. Švica je od začetka sedanje vojne podvojila pridelovanje žita na domačih tleh. Kljub temu mora še polovico žita za svoje potrebe uvažati iz prekmorskih dežel.

Prevozna ranocelška bolnišnica

Nemški Rdeči križ je uredil posebno prevozno kirurško kliniko, ki so jo nedavno preizkusili v Müachenu. Je to velik zdravstveni voz, v katerem je prostora za zdravnika, potrebno število pomočnikov in pomočnic ter za 18 ležečih ali 34 sedečih bolnikov. Voz je opremljen tudi z operacijsko mizo in vsemi potrebnimi ranocelškimi pripravami.

Srna sesa kravo

Iz kraja Martelingen poročajo o nenavadnem dogodku: iz gozda se vsak dan pojavi mlada srna, se približa kravi in jo posesa, nakar izgine. Mlada srna prihaja vedno k isti kravi, ki je med sesanjem popolnoma mirna. Morda je srnica izgubila svojo mater, pa si pomaga na opisan način da ostane pri življenju.

Koliko jezikov govore na svetu

Neka Švedinja je morala za izpit na vseučilišču znanstveno dognati, kaj je samostojen jezik in kaj samo narečje. Prišla je do zaključka, da govori človeštvo okrog 3000 jezikov. V Evropi do Urala govore ljudje 53 jezikov. Med vsemi knjigami na svetu je doživelo samo sveto pismo, da so ga prevedli približno v tisoč jezikov.

Največja jajca

leže slokonoga novejca. Jajca so velika kakor otroška glava in težka 2 kg. Eno zaležjo za 24 kurjih. Vsaka samica jih izleže do 20 na leto. Afriški trgovci plačujejo opisana jajca po 400 lit za komad.

U. Mioni — V. Lovšič

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

RAHELA

19. POGlavJE.

Konec zarote.

Ananija je preživel strašno noč. Rahela se ni vrnila, pa tudi Sare ni bilo, ker je gotovo spremljala Rahelo na begu. Kaj poroče Izmael? Ne sme mu povedati, da je Rahela ubežala, ker bi ga zaničeval. Ali bo verjel, ako mu poroče, da je Rahela bolna in je treba zaroko odložiti na pozneje? Morda; toda kaj bo dosegel na ta način? In ako ne bo mogel dobiti Rahele, ali si bo Izmael izbral nevesto od koga drugega? Kaj poroče stari? Gotovo bo ves divji in zaželel si bo maščevanja in ne bo prestal miroval, dokler ga ne bo upropastil in nadomestil v velikem duhovništvu. Zakaj je žrtvoval Rahelo? Njegova prekanjenost ga je zapustila. Zato ni čutil nevolje proti samemu sebi niti srmežljivosti, da se je tako ponižal in trgal v hčerjo, da ne bi izgubil oblasti nad Izraelom, marveč strašno jezo nad Rahelo, ki se ni hotela dati žrtvovati. Pa jo je imel v rokah! Nepokorščina očetu! Ali ne dolgujejo otroci življenja staršem in so zato dolžni ubogati jih slepo in v vseh rečeh?

Ozeja ni bilo na spregled.

Mladenci se je vrnil pozbo domov ves gladen in jezen, poln sovraštva do Pavla, želeč da bi bil že kontak z njim, da bi ga bil ubil in naplačal svoje sovraštvo; postal srečen Rahelin mož in še bolj, da bi jedel in pil.

Dan je bil izredno vroč; mnogo je hodil; bil je pri enem in drugem zarotniku; mnogo je govoril; zato je bilo njegovo grlo izsušeno in čutil je veliko potrebo po pitju. Ko se je vrnil domov, je našel Ananijevo povabilo.

»Je prepoznate pravi.« Pojdem jutri,« in je bil jezen na duhovnika, ki ni hotel niti s prstom migniti, da bi rešil judovsko vero in ljudstvo od Pavlovega zalezovanja in je druge pošiljal v nevarnost, sam pa je stal boječe v ozadju.

»Ako bi ne bilo za Rahelo!« mrmlja.

Vso noč ni nič spal; mučila ga je žejna, imel je izsušeno grlo in močan glavobol. Dal bi eno svojih hiš v mestu, da bi mogel vsaj kozarec vode izpititi. Vstal je truden, bolj onemogel kakor zvečer, ko je legel s subim grlom; glava mu je kar gorela, trpel je veliko lakoto, veliko žejo, veliko slabost in vse zmešane misli. Skušal je stati na nogah. Mnogo se je moral truditi, da ni padel v nezavest.

»Savell! Rahela!« je godrajal. Ti dve misli, veliko sovraštvo in velika ljubezen sta mu vili pogama. Napočil je končno dan, ko bodo ubili Pavla in bo Rahela njegova. Niti malo ni dvomil, da mu veliki duhovnik ne bo dal hčerkinde roke za plačilo Pavlovega umora.

»Ako mi je ne da...! Kakor Pavel, kakor Pavel!« govori z močnim glasom, da bi vsem pokazal svojo trdno odločnost, kako bo prisilil Ananija, da bo držal objubo, ki je ni dal in ga obvezal, da mu bo dal hčer...
Ošel je, da se napoti v njemu. Med potjo je zaletel na tovariša zarote. Vsi so bili v enakem položaju kakor on: lačni, žejni, željni Pavlove krvi, ne toliko, da bi nasitili svoje maščevanje, marveč da bi mogli piti...

»Takoji mora umreti,« pravi Kvart iz Efeza.
»Pred tretjo uro,« pristavi Ofnez.
»Kmate!«

»Toda, ako ga tribun ne pripelje pred veliki zbor?« pripomni Kvart.
»Saj ga pripelje!« vzdikne stari Ofnez.
»Mora ga pripeljati!« kriči Ozej.
»In ako odkloni?«

»Ne bo odklonil, marveč bo ubogal velikega duhovnika,« pravi Eehija.
Stari Ofnez se trško zasmeje.
»Zdi se mi, da ne poznas Lizija. On prezira Ananija in ne bi rekel, da bo odklonil, v tem primeru...«

»Bomo vdrli v trdnjavo,« kriči Ozej.
»Pavel mora danes dopoldne umreti,« ugovarja Evtih iz Efeza.
»Mora, ker sem lačen in jezen,« vpije Eehija.

»Ne bi bilo treba?« vpraša Kvart iz Efeza.

»Kaj?« pristavi Ozej.
»Prisegli smo, da ubijemo Savla.«
»In ga bomo ubili.«
»Nasa prisega torej...«
»Je sveta.«
»Ali se ti ne zdi, da smo se prenaigli?«
»Zares smo se prenaigli,« pritrđi stari Ofnez.
»Fudi meni se zdi,« godrajja Evtih.
»Ali ne bi bilo dobro...« nadaljuje Kvart.
»Kaj?«
»Mhm. Preklicati in nadomestiti s čim drugim.«

Krik studa je ušel iz nekaterih ust. Ti lopovi, ki so sklenili prelivati nedolžno kri in se niso strašili velikega zločina, so bili v strahu, da bodo onečastili objubo, čeprav nespametno in prenaiglično, pa ne samo to, marveč zlobno in grešno.

»Ne gre!« ugovarja Evtih.
»Ne predlagaj takih predlogov,« vpije Ofnez.
»Ali si nor, da toliko zahtevaš?« nadaljuje Evtih.

»Taka objuba! Odstopiti od nje; ne držati objube dane Najvišjemu! Žaliti na tako težak način Gospodovo Velicstvo! Pametna ali nespametna, objubo smo naredili in jo moramo držati!« kriči Ozej.

»Toda žejna?« vpraša Kvart, ki ga te besede niso prepračale.

»Ta se prenese.«
»Pa je tako huda.«
»Morda jo čutimo mi bolj kot ti. Gre samo, do kdaj.«

»In ako bi tribun ne pripeljal Pavla pred veliki zbor?«

»Se moramo še naprej postiti in ne piti,« pravi Ozej, vesel, da more mučiti Kvarta, ki si je drznil predlagati nekaj, kar se tako slabo sliši na judovska ušesa.

»Ne morem nič več,« vpije ta.
Ozej se smeje. Njegov smeh je bil obupan. Tako se smeje obsojenec na konopeu, kadar vidi obupane gibe oseh, s katerimi deli usodo.

»Najhujša je smrt od lakote in žeje,« pristavi.

»Jaz bom jedel in pil,« ugovarja Kvart, ki je bil vzružen med pogani v Efezu, manj strog od judov v Jeruzalemu.

»To bi bil moral prej vedeti, kakor si napravil objubo,« odgovori Ozej.

»Kdo me je pregovoril, da sem se zavezal?«

»Ali si mar otrok, da se daš prisiliti?« se izgovarja Ozej. »Dolje, kdo nas je opozoril na to kugo? Kdo je spodbadal na maščevanje? Kdo nas je zapeljal v zaroto? Vi, prav vi, judje iz diaspore, ki ste ga prepoznali in ste njegovi zakleti sovražniki. Ne mi iz Jeruzalema, marveč vi zunanji imate vse polno vzrokov, da ga sovražite in ga hočete mrtvega. On nas pusti v miru; vas on vznemirja; in naše sinagoge on ogroža.«

»Tudi vi ga morate sovražiti, ker želi ves naš narod,« ugovarja Kvart.

»Kdo pa pravi, da ga ne sovražimo?«

»Ako se bo število judov od zunaj znatno zmanjšalo, ali se zmanjšuje, boste izgubo utrpeli vi, kjer ima ta kuga proste roke.«

»Mi?«

»Darovi v templju se bodo zmanjšali.«

»To zadene samo duhovnike,« pristavi Ozej z zmanjšanjem temca.

»Zato nas lahko veliki duhovnik odveže od objube.«

»Spremeni, si hotel reči.«

»Naj jo spremeni, kakor mislite. Pripravljen sem plačati sto, dvostot, tristo sestercijev za kozarec vode.«

»Veliki duhovnik je ne bo spremenil.«

»Ako mu ti poročiš, se bo vdal.«

»Ne bom mu rekel.«

»Zakaj ne? Ali nisi njegov prijatelj? On ti ne bo odrekel usluge, ki njega prav nič ne slane.«

»Prepričan sem, da bi dosegel spremeniť objube, toda jaz mu ne rečem, ker hočem, da objuba drži. Lakota in žeja nas bo naredila za leva, ako pa boste jedli in pili, ne ne bo nihče

voč brigal, da pahne to kugo v peklenški ogenj.«

»Kvari prosil, jadikuje, objublja, toda Ozej se ne vda.«

»Ne.«

»Ali nimaš srca?«

»Ne, ponavljam. Zapišam vas. Veliki duhovnik me je poklical.«

»Gremo s teboj.«

»Počakajte me.«

Ta razgovor se je vršil prav blizu prestolne palače velikega duhovnika, kamor je Ozej odšel.

»Končno! Veliki duhovnik je večkrat vprašal po tebi. Ne sme se dati čakati Svetemu Gospodovemu,« ga kara vratar.

Ozej ne odgovori. Odločno hiti po stopnicah, ki so vodile v zasebne Ananijeve sobe. Nek služabnik mu pride naproti.

»Kam greš?«

»K velikemu duhovniku.«

»Počakaj, da te najavim.«

»Nestrapno me čaka.«

»Počakaj!« sili služabnik. »Ne vstopi se brez predhodnega obvestila k Svetemu Gospodovemu.«

Ozeju ni bilo treba dolgo čakati. Ananija je preveč želel z njim govoriti.

»Zakaj nisi prišel včeraj popoldne, ko sem poslal po te?« ga kara.

Ozej opozna, da se je veliki duhovnik močno postaral v malo urah, pa se ni zmešal. Moral je preveč misliti nase.

»Bil sem zadržan od sozarotnikov. Ali si mislil tribunu?«

»Da.«

»Ali pripelje Pavla pred veliki zbor?«

»Upajmo.«

»Mora! Sicer umrjemo od lakote in žeje. Samo že kar obupani. Nič več ne zmoremo. Čakali bomo Savla na potu. Naj se le požuri,« prosil Ozej.

»Pisal sem.«

»Potem si jedel, pil, spal in misliš, da si tako izpolnil svojo dolžnost. Mi pa...« pravi Ozej z gnusom, pozabljujoč, da stoji pred Rahelinim očetom, pred katerim bi se moral iz vseh razlogov obnašati bolj skromno in ga ne žaliti. Iz njegovih ust sta govorili lakota in žeja.

Veliki duhovnik pobesni.

»Ali veš, s kom govoriš,« zloguje. Pospeši Savlov prihod. Pojdi k Liziju. Nič več ne moremo.«

»Moje bolečine so hujše od tvojih, pa vendar ne zabloudimo,« odgovori veliki duhovnik.

»Ali si se tudi ti zavezal z objubo?« ga prezirljivo vpraša Ozej.

»Rahela...«

»Govorili bomo, ko Savla ne bo več in ko bom jedel in pil.«

Ananija se je začudil temu odgovoru. Ozej ne ljubi več Rahele ali ve? Kako bi mogel sicer biti tako brezbrizen ob tem imenu?

»Rahela...« ponovi.

»Je moja. Pridobim si jo s Savlovo krvjo,« vzdikne Ozej, v katerem je bila ljubezen močnejša od lakote in žeje.

»Še ne veš?«

»Kaj?« vpraša iznenaden Ozej.

»Rahela...«

»Mrtva?« vpraša razburjeni mladenič.

»Izginila.«

»Izginila? Ni res! Ti mi jo hočeš skriti!« vpije Ozej nepremišljeno proti velikemu duhovniku, slep zaradi žeje, besnosti in prepričanja, da mu hoče hčer odreči.

Ananija se prestrašeno umakne.

»Predzmež! Brezbožnež! Ne polagaj roke na Svetega Gospodovega,« kriči tresoč se od razburjenja in strahu in skuša doseči izhod; toda Ozej se postavi pred njega in vrata.

»Rahela je moja! Ne smeš mi je odrekati,« vpije.

»Saj sem ti samo rekel, da je izginila,« ponovi veliki duhovnik.

»Ne varjamem.«

»Zbežala je ali jo ugrabljena. Si razumel? Ugrabljena. Išli jo; ako jo najdeš, je tvoja.«

Ozej je bil nekaj časa kot pribit od strahu. Tako težko mu je bilo zbrati svoje misli; glava mu je gorela in po sečah mu je razbijalo; mislil je, da bo zorel.

»Rahela...« jeclja.

»Ni je doma; od včera. Odšla je, ne da bi se bila vrnila.«

PRAVNI NASVETI

»Končna likvidacija«. Zaradi priznanja službenih let sfe se svoječasnno pritožili na državni svet. Spor je ostal nerešen. Nato ste bili upokojeni v stari skupini. Na ugovor ste dobili pojasnilo, da se bo stvar rešila pri končni likvidaciji. Vprašate, ali ima na novo ustanovljeni pravosodni oddelek pri Pokrajinski upravi značaj bivšega državnega sveta in ali bi vam kazalo obrniti se na ta oddelek. — Kar se tiče poslovanja z upokojitvami, ima pravosodni oddelek pri Pokrajinski upravi reševati tiste posle, ki jih je svoječasnno opravljalo pravosodno ministrstvo. Zato vam pravosodni oddelek ne bo mogel rešiti spora, ki je spadal pred državni svet. Možna pa je seveda obnovitev upokojitvenega postopanja, ako imate zakonite razloge za tako obnovitev. O tem, kdo bo končno rešil vaš spor, ki je ostal nerešen pred državnim svetom, pa še niso izdani nobeni predpisi.

Če državni tožilec zavrne ovadbo. J. S. I. Če je državni tožilec zavrnil ovadbo, je verjetno, da dejanje, ki ste ga opisali v ovadbi, sploh ni kaznivo. Če ste v ovadbi navedli, da se pridružite kazenskem postopanju kot zasebni udeleženec z določenim odškodninskim zahtevkom, potem lahko v osmih dneh, ko ste bili obveščeni, da je državni tožilec ovadbo odklonil, sami prevzamete pregon v svoje roke. To morate sporočiti preiskovalnemu sodniku pri okrožnem sodniku.

Zapuščina brez dediča. F. T. G. Če pokojnik ni napravil oporoke in ni zapustil otrok, se še ne more reči, da je ostala zapuščina brez dediča. Če ni otrok, pridejo v poštev kot zakoniti dediči zapustnikovi starši in njih potomci, to je zapustnikovi bratje in sestre, odnose njihovi otroci. Če pa tudi teh ni, so dediči ded in babica in potomci teh. Skoraj ni verjetno, da v vašem primeru do tretjega kolena nihče več ne živi. Če torej iz treh kolon ne bi bilo nikogar živega, pridejo za zakonito dedno nasledstvo v poštev zapustnikovi prastarši. Na dede in babice zapustnikovega očeta odpade ena polovica zapuščine, na dede in babice njegove matere druga polovica. Ako pa ni k dednemu nasledstvu nobenega upravičenca, zapade dedščina kot imovina brez dedičev državi.

CITAJTE IN ŠIRITE »DOMOLJUBA«!

Križanka št. 11

1	2	3	4	5	6
	7	8	9	10	
11					
12			13		
	14	15	16	17	18
19					
20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	
31					
	32				
33			34		

Vodoravn'o: 1. poljski pridelek, 4. blišč, 7. priloznost, 11. pokrajina ob Jadranu, 12. misel (latinsko), 13. velikomestni zločinec, 14. kratice za športni klub, 15. velika kača, 17. ad acla, 19. poslopje na Zalah, 21. kratice za spodaj, 23. gibanje po zraku, 24. pritrilnica, 26. drevo ih sad, 29. gora v Palestini, 31. riba, 32. hrani dojenčka, 33. zemeljsko bogastvo, 34. mlinsko korito.

Navpično: 1. zelenjava, 2. prebivalec dela Štajerske, 3. še ni izpolnil polnoletnosti, 5. moštvo (tujka), 6. v njej pripravimo divjačino za kuhanje, 7. italijanska reka, 8. poseduje, 9. mesto v Peruju, severno od Lime, 10. vzklík, 14. klic za pomoč, 15. oblika pomožnega glagola, 16. član izumrlega naroda, 18. arško moško ime, 20. polkova potrebščina, 22. del cveta, 24. necivilizirana, 25. sinova žena, 27. naslov dela Jalesove trilogije, 28. vzklík, 29. začimba, 30. ruska reka.

Rešitev križanke št. 9

Vodoravno: 1. disk, 6. lisa, 10. iznenaden, 11. Alos, 12. žena, 13. noj, 14. Got, 16. Mal, 17. ak, 18. traki, 20. ti, 21. rokomavhi, 22. pk, 24. obeta, 25. sp, 27. Rok, 29. Adl, 30. sto, 31. orel, 33. srez, 34. zapleteno, 35. anal, 36. Omar.

Navpično: 1. Diana, 2. Iztok, 3. Snoj, 4. kos, 5. Anton Medved, 6. laž, 7. idem, 8. senet, 9. anali, 14. groba, 15. tkati, 18. tko, 19. Iva, 22. proza, 23. koran, 25. stena, 26. pozor, 28. Kepa, 30. Srem, 32. 111, 33. sto.

Pravilna razsvetljava

Jeats, pesnik in imetnik Nobelove nagrade, se je vedno vnelo zanimal za prireditve svojih dram. V gledališču Abbey v Dublinu je bila generalna vaja enega njegovih del in pesnik je menil, da je preslaba razsvetljava. Po daljšem preizkušanju je nastal kratek stik, ki je povzročil požar. Jeats, ki požara ni opazil, je veselo zaklical: »To je prava razsvetljavalc! — »Seveda, seveda, je menil gledališki ravnatelj, »samo malo predragac.

Znamkarska posebnost

Najnovejša filatelistična novost so pisma, odana na področju italijanske Lombardije. Tam so pošle pisemske znamke in ljudje oddajajo pisma na pošto nefrankirana. Odpošiljatelj napiše na takšno pismo v desni kot zgoraj besede: »Nimamo znamk, poštino plača naslovnik ob prejemu!« — Poštni urad potrdi sprejem takšnega pisma s svojim žigom ter dostavi pismo naslovljencu, od katerega izterja poštino. Ovitki te vrste bodo po sodbi zbirateljev znamk zelo dragoceni, zakaj poštni uradi že dobivajo nove vrste znamk, s katerimi bodo ljudje lahko frankirali poštno pošiljke.

Romunskim vojakom so zvišali prejemke

Maršal Antonescu je izdal ukaz, po katerem bodo prejemali pripadniki romunske vojske poleg svojih dosedanjih plač tudi posebne mesečne doklade. Doklada bo znašala pri narednikih 1300 lejev, pri deseterikih 1200 lejev, pri poddeseterikih 1100 lejev, pri navadnih vojakih pa 1000 lejev na mesec. Družine na fronti se nahajajočih vojakov bodo poleg tega prejemale tudi predpisane družinske podpore.

Plug za radijem

V argentinskem poljedelskem ministrstvu so razpravljali o načrtu, da bi poljedelske motorne pluge opremili z radijskimi sprejemniki. S tem naj bi se odpravila enoličnost, ki je zvezana z mnogimi poljskimi deli. Lažje je sicer sedeti na plugu, nego stopati po neravnih tleh za plugom, a tudi celodnevno sedenje pri prašnem delu to utruji. Brezžična muzika naj bi olajšala to delo. Predlagatelji menijo, da novice ne bodo ljudje samo veselile, temveč da bo tudi povečala veselje do dela in delovni uspeh, kar bo imelo spet ugodne posledice za dvig poljedelske proizvodnje.

Izsledovanje tatov s fotografskim aparatom

Nepodkupljivo oko fotografske kamere je pred kratkim v francoskem romarskem kraju Quimperu v Bretonski odkrilo tavnino. Neki romarici je v gneči izginila iz ročne torbice vsota 16.000 frankov. Za žeparjem ni bilo nobenega sledu. Policijski komisar si je tedaj izmislil, da je izdal na javnost poziv, naj bi mu postali po eno kopijo vsakega fotografskega posnetka, ki so ga napravili o romarskem živčavu. Dobil je mnogo slik in na eni so v resnici odkrili moža, ki sega mimo-idoči ženski v ročno torbico. Fotograf tega prizora na svoji sliki niti ni bil opazil. V žeparju, ki ga je razkrinkala fotografska kamera, so spoznali zločince, ki so ga iskali že dolgo časa in ki so ga že naslednji dan lahko prijeli v Parizu.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Harmonike

najbolje popravljaj in oglašuje po ugodni ceni. — A. Zeleznik, Vrhnika, Stara cesta št. 51, gostilna Novak

Smrekove blode

vam plača najbolje — Kržo, mizarstvo Vrhnika, Idrijska c. 2.

Oglašuj v »Domoljubu«

LJUDSKA

POSJOJILNICA

V LJUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom v lastni palači v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela Union

sprejema hranilne vloge v vsaki višini in jih najugodnejše obrestuje, daje posojila na vknjižbo in proti poroštvu

Posojilnica je bila ustanovljena leta 1895.